

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 366

י' חשוון
תשפ"ו

פרשת לך לך

בזה העקידה היא גמר חייו של אברהם אבינו, הנסיון העשירי. שדווקא אז מידת חסדו כל ימי חייו מגיעה לגמר שלמותה. עשר זהו שלמות, ובה הגיע אברהם אבינו לשלמות שליחותו בעולם.

שבת שלום!

בזרנו של ר' אריה

בחטונה אחת אליה הוזמן ר' אריה ניגשו בני משפחת החתן אל אחד משכניהם, יהודי פשוט הנהנה מיגיע כפיו, וביקשוהו שיאות לשמש כעד תחת החופה. נהרו פניו של אותו אדם והסכים לך מיד.

לאחר מכן, ניגשו לאחד הרבנים הנכבדים והחשובים וביקשוהו שישמש כעד נוסף. הלה לחש כי זה למטה מכבודו לשמש כעד בצוותא עם אותו אדם פשוט. באמתלא כי הוא נוהג לחומרא בעצמו - שפסול הוא לעדות התחמק מלשמש כעד...

ר' אריה שהיה בקרבם של השניים נוכח לדעת שהעד הראשון נפגע ונעלב, וכי תירוציו של הרב הנכבד היו רק כדי להתחמק מהכיבוד שניתן לו. ניגש ר' אריה להורי החתן ואמר בחיך: "הן אני איני פסול ולכבוד רב ייחשב לי אם תאותו לכבדני לשמש כעד נוסף בחטונה..."

"איזהו מכובד? המכבד את הבריות".
(צדיק יסוד עולם 161-160)

הלכה ומנהג

לאחר שעסקנו ארוכות במלאכות הקשורות בהכנת המאכלים - מלאכות הפת. ניכנס למלאכות השייכות להכנת הבגד. מלאכת 'מלבן' היא מל"ט אבות מלאכה שאסורות בשבת, וזדונה כרת וסקילה ושגגתה חטאת. עניין מלאכת מלבן הוא להביא דבר לידי בהירות, לדוגמא לקחת צמר מלוכלך של כבש ולנקות אותו באופן שיהיה לבן ובוהק מכל הלכלוכים שדבקו בו. לכן כל ניקוי וכיבוס של בגד כדי להפכו לנקי הוא תולדת מלאכת מלבן. כן

דרך חיים

אברהם אבינו מידתו חסד, וכל חייו השפיע חסד וטובה לכל באי עולם. קירב את הבריות לעבודת אלקים - "ואת הנפש אשר עשו בחרן", עשה נפשות. זאת בשונה מנח שבתקופתו באה עצבות לליבות בני אדם. אברם אבינו הצליח להביא 'נפש', שמחה, רצון ("אם יש את נפשכם") לליבות בני האדם. לאחר חיים שלמים של חסד ואהבה, נדרש אברהם אבינו לקראת סוף חייו לקנות גם את מידת היראה, מידת הגבורה, בעקידת יצחק, "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה". לכן נסיון זה הוא נסיון לאברהם אבינו, שטבעו ומידתו בחסד. בעוד כלפי יצחק שמידתו מידת הדין אין בעקידה כל נסיון, שבקל ימסור עצמו לקרבן. לכן אומר הכתוב "ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, ויאמר הנני בני". שברגע זה קנה אברהם אבינו בעל החסד את תכונת נפשו של בנו - היראה והגבורה. עם הגברת מידה זו בנפשו הכניס אברהם לכל בניו את התכונה המופלאה של "ובני זן חושים". שמעתה כולנו, בניו של אברהם אבינו מגבירים את הדין על החושים- הגשמיות. וכן מצליחים לכבוש את רחמנו לעשות רצונו של הקב"ה. מסופר שהרבי ר' בונם מפשיסחא שלח שניים מתלמידיו לראות דבר מה ביריד בלייפציג, ושם שמעו עגלון מדבר עם בנו ואומר לו: 'מה החידוש בעקידת יצחק, הלא אם הקב"ה היה מצווה עליי ועליך היינו גם אנו עושים זאת בנפש חפיצה'. אלא שמעלת אברהם אבינו הוא בזה שהעניק תכונה זו לדורות, שנהיה מסוגלים לכבוש את אהבתנו, אהבת האב לבנו, שכדברי הפלא יועץ זוהי האהבה הגדולה שיש בעולמנו, ולזכות לתכונה שהורים מוכנים לשכל ילדיהם על קידוש השם. ואף על פי כן איננו מהרהרים מאומה. התיאור של "עתה ידעתי כי ירא אלקים עתה" נאמר דווקא לאחר מעשה העקידה. כפי שאנו רואים במשך הדורות, ובשנים אלו בייחוד, הורים שממשיכים להאמין באמונה תמה ולהיות יראי שמיים. אצל אדם רגיל אהבה ויראה הינם שני הפכים. אך אברהם באחדו ב' תכונות אלו הקנה בליבות כולנו נכונות ליראה ומסירות מתוך אהבה גדולה לבוראנו. בזה קיבלנו את היכולת לעבוד את ה' באהבה ויראה גם יחד, למסור את כל כוחותינו ורצוננו לקב"ה.

שו"ת עם הרב חיים אידלס

שאלה: האם יש איסור בהורדת תווית המכבסה מהטלית בשבת?
תשובה: אם היא נמצאת במקום נסתר כך שתישאר שם זמן רב-אסור (רמ"א סי' שיז). וכן הדין בטיקט של מחיר וכדומה. אך אם היא ממוקמת במקום חיצוני ומיד שמקבלים את הבגד מורידים משם את התווית או הטיקט הרי שלאשכנזים הדבר מותר, אך לא בפני עם הארץ, ולספרדים הדבר אסור. הטעם הוא משום שמרן פסק שתפירה שאינה של קיימא נחשבת לתפירה כדעת ריב"א. אך לדעת מרן הרמ"א, כפי שהבין הגרש"ז זצ"ל, יש להקל בתפירה וקריעה של דבר שאינו של קיימא.

נוסיף שדעת האול"צ (ח"ב פכ"ט) שגם לדעת מרן השו"ע כל מה שנאסר הוא תפירה לזמן אך בקריעה של תפירה זמנית גם הוא סובר שמותר (בי"י סי' שיז).

בחוט פלסטיק או בסיכה שמחברת את התווית ניתן להפריד, ודבר זה נידון באריכות בשמירת שבת כהלכתה בשם הגרש"ז (שם פט"ו, מכתב החזו"א סי' קנו בהשמטות לסי' שמ, מנח"י ח"ב סי' יט).

שאלה: האם מותר בשבת לפתוח את ההידוק שנמצא בסוף ה'קישקע' – מעיים ממולאות?

תשובה: הדבר מותר, כי חז"ל התירו לחתוך תפירת מאכלים כשם שהתירו בשבת לחתוך חתיכה ממלפפון.

שאלה: האם מותר להפריד חתיכת צמר גפן בשבת?

תשובה: זהו דיון ארוך באחרונים, והכרעת הגרש"ז לחשוש לאיסור תורה ולא להשתמש בשבת בצמר גפן לא חתוך. היו שחששו בכך לאיסור פוצע- שהיא המלאכה ההפכית למלאכת אורג, והיו שחששו למלאכת קורע (צור יעקב). כן יש שסברו שנחשב ל'תיקון מנא'. אמנם מרן הגרש"ז דחה לכל הדעות הללו, ובכל זאת חשש מאיסור תורה.

שריית בגד במים או נתינת מים על גבי בגד (זבחים צד:). כלולה במלאכה זו גם סחיטת בגד ממים שבלועים בתוכו ע"מ לנקות את הבגד. ואין הכוונה בהכרח לניקוי כלל הבגד אלא גם ניקוי מקומי בכל דבר נחשב למלבן.

לקחת בגד ולנערו כלול גם כן באיסור מלבן מן התורה. ויש להבין מה נכנס בגדר של נייעורו. ישנה דעה (דעת רש"י ור"ח שבת קמז.) שהכוונה אפילו לנייעור חזק לשם הוצאת אבק שנתפס בעומק הבגד. לדעת ר"ת, שכמותו פסקו רבים (רא"ש, ר"ן ותוס'), הכוונה לנייעור טל וגשם שנתפס על גבי הבגד. ויש משמעות רבה למחלוקת בסוגיה זו, משום שיש לה השלכות גדולות להלכה, כאשר ישנו הבדל בין דבר חיצוני שיש בו ממשות שנפל על הבגד, כדוגמת חתיכת עוגה שנפלה על גבי המכנס (על אף שבעוגה יש שוני מעט בדין משום שבין כה נשאר רושם לכלוך על הבגד), לבין מים שבלועים בבגד.

בדין שריית הבגד במים יש הבדל בין בגד נקי לבגד מלוכלך, וכן בין שרייה שנעשתה בכוונה תחילה וכוזו שנעשתה בדרך אגב ללא כוונה. וכן יש לחלק בסחיטת הבגד בין סחיטה מכוונת לסחיטה שנעשית אגב פעולה אחרת, ובין הוצאת מים הבלועים בתוך הבגד לשימוש במים הנמצאים על חלקו החיצוני בלבד.

כל דבר שהוא קשיח לא שייך בו איסור כיבוס, לכן אפשר לנקות טפט שעל הקיר מלכלוך, וכן לנקות את הרצפה ולשטוף כלים מלוכלכים ואין בזה איסור מלבן. משום שבהם לא ליבנו אותם בעצמם אלא הסרנו לכלוך שהיה על גביהם, שכן לא היה לכלוך חיבור אמיתי עם הקיר, הכלי או הרצפה. אמנם יש דיון גדול בבגד העשוי מעור, שהרי לכאורה גם העור אינו בולע ועל כן יש בדינו קולות רבות. אמנם למעשה יש לדעת שעור אסור בכיבוס, ולכן יהיה אסור לקחת עור ולשפשפו עד שיהיה נקי (שו"ע ש"ב, ס"ט). ואיסור זה יהיה גם בעור קשה. נעליים שעשויות מעור ומלוכלכות בבובץ קשה אין אפשרות להוריד את הבובץ משום איסור טוחן (שו"ע סי' ש"ב ס"ז), אך ניתן לתת מכה חזקה על הנעל ולגרום לבובץ ליפול. היתר זה שייך רק בנעל עור, שבה נתיר גם להסיר את האבק שדבק בה, אמנם אין להבריקה ע"י שפשוף במטלית וכדומה. כשהבובץ הדבוק בנעל רך ניתן לשים את הנעל תחת זרימה חזקה של מים מהברז, משום שמותר לשרות בגד עור במים, וזרימת מים נחשבת כשרייה. אך אין היתר לשפשף את הלכלוך עם היד שבזה גם בעור עוברים על איסור תורה. וזדאי שבנעל העשויה מבד או 'זמש' אין היתר זה ואסור לנקותה כלל.